

Syn

Skelning innebär att barnet har svårt att rikta båda ögonen åt samma håll. Det gör att barnet kan se dubbelt. Ibland kan synskärpan bli sämre på ögat som skelar. Det finns olika behandlingar för att rätta till skelningen.

Glasögon kan hjälpa om barnet har ett brytningsfel. Synen kan ibland tränas genom att ena ögat täcks för. Ibland behövs operation.

Skelningen kan också vara dold. Då skelar barnet oftast när hen är trött.

Det är vanligt att [nyfödda barn](#) skelar då och då eftersom synen inte är färdigutvecklad.

[Vuxna kan också skela eller se dubbelt](#)

Skelning innebär att barnets ena öga är riktat åt ett annat håll i förhållande till det andra. Då tittar ögonen lite bredvid varandra och hjärnan ser två bilder. Det beror på att samma bild hamnar på olika ställen på ögonens näthinnor.

Barnet kan då se dubbelt och förlorar djupseendet. Små barns hjärnor kan bortse från den ena bilden för att slippa se dubbelt. Ibland kan skelning göra att barnets synskärpa blir sämre.

Skelning kan bero på brytningsfel i ögat. Ibland beror det på en sjukdom eller skada i ögat. Skelningen kan också vara ärftlig. Det innebär att skelningen beror på att barnet har ärvt vissa gener. Det är vanligt att det inte går att hitta orsaken till att barnet skelar.

Barn som har vanliga brytningsfel kan ibland skela. Det gäller till exempel vid närsynthet eller översynthet. Då beror skelningen på att barnet måste anstränga ögonen för att se så tydligt som möjligt.

Ibland kan skelning bero en skada i ögat eller en ögonsjukdom. Barnet kan till exempel ha ärr i ena ögats näthinna, [grå starr](#), eller någon annan orsak till [synnedsättning](#). Då kan ögat skela eftersom det inte kan fixera så bra.

Skelning kan ibland bero på en sjukdom. Det kan till exempel vara något av följande:

- Barnet kan skela om hen har hög feber.
- Barnet har en sjukdom som påverkar hela kroppen, där skelning är ett av flera symtom. Det kan till exempel vara muskelsjukdomar som myastenia gravis och infektionssjukdomar som [borrelia](#).
- Barnet kan skela om hen har haft en hjärnblödning eller en hjärntumör. Det beror på att nerverna till ögonens muskler påverkas.

Det är vanligt att nyfödda barn skelar då och då. Det beror på att synen inte är färdigutvecklad när barnet föds. När barnet är mellan tre och fyra månader kan hen rikta ögonen åt samma håll hela tiden.

Barnets synskärpa kan efter en tid sjunka på ögat som skelar. Det gäller när ögat skelar hela tiden.

För att slippa se dubbelt bortser barnets hjärna från bilden från det skelande ögat. Det gör att synen inte tränas på ögat som skelar. Hjärnan använder sig i stället av bilden från det öga som inte skelar. Det gör att synskärpan bara utvecklas på detta öga.

När ögat skelar hela tiden brukar det kallas konstant skelning. Det kan också kallas manifest skelning.

Skelning kan ibland vara dold. Då syns oftast inte någon skelning. Ögonen riktas åt samma håll, men med viss ansträngning.

Eftersom ögonen ansträngs hela tiden kan barnet till exempel få de här besvären:

- Barnet kan bli trött i ögonen.
- Barnet kan få huvudvärk.
- Barnet kan se dubbelt. Det sker när barnet inte orkar hålla ögonen riktade åt samma håll längre. När ögonen slappnar av glider de isär. Det påverkar synen och barnet ser dubbelt.

Dold skelning märks oftast när barnet är trött eller sjuk. Då orkar barnet oftast inte anstränga ögonen, utan kan behöva slappna av. Då kan ögonen glida isär och skelningen märks.

Vid dold skelning riktas ögonen åt samma håll med viss ansträngning. Men när barnet är trött kan ögonen behöva slappna av. Barnet ser då ofta dubbelt eftersom samarbetet mellan ögonen bryts.

Dold skelning kan göra att barnet får huvudvärk, känner sig trött i ögonen och kan ha svårt att koncentrera sig. Men dold skelning ger ingen skada på ögonen och gör inte att barnet ser sämre.

Ibland kan besvären öka med tiden så att ögat skelar hela tiden.

Kontakta [BVC](#) om något av detta stämmer in på ditt barn:

- Barnet är äldre än tre månader och skelar hela tiden.
- Barnet är äldre än sex månader och skelar ibland.

Många mottagningar kan du kontakta genom att [logga in](#).

Kontakta genast en [vårdcentral](#) eller en [jouröppen mottagning](#) om barnet plötsligt börjar skela utan att tidigare ha gjort det. Då kan skelningen bero på en sjukdom och barnet behöver snabbt komma till ögonläkare.

Ring telefonnummer 1177 om du vill ha [sjukvårdsrådgivning](#). Då kan du få hjälp att bedöma symtom eller hjälp med var du kan söka vård.

Det finns flera undersökningar som kan göras för att ta reda på vilken form av skelning barnet har.

Det är viktigt att barnet undersöks. Det kan annars finnas en risk att barnet får nedsatt synskärpa på det öga som skelar. Ibland kan det finnas en skada eller sjukdom som påverkar ögat och som kan behöva rättas till.

Barnet ögon undersöks oftast av en ortoptist. En ortoptist är en ögonsjuksköterska som är specialutbildad i skelning hos barn. Undersökningen gör inte ont.

Så här kan en undersökning gå till:

- Barnets syn testas på varje öga. Barnet får då sitta på en stol med en lapp för ett öga i taget och säga eller peka på symboler. Barnet kan också sitta i förälderns knä.
- Ortoptisten kontrollerar ögonens rörlighet och förmåga att fokusera. Då får barnet följa ett föremål med blicken.
- Ortoptisten täcker för ett av öga i taget för att se om något skelar. Då syns det vilket öga som skelar och hur mycket.
- Ortoptisten undersöker samsynen mellan ögonen.

En ögonläkare kan göra undersökningarna om det inte finns en ortoptist på det sjukhus du kontaktar.

Barnet kan också undersökas av en ögonläkare. Det görs för att se om ögonen fungerar som de ska eller om barnet behöver glasögon. Då kan barnet sitta i en stol eller i en förälders knä.

Så här kan en undersökning gå till:

1. Barnet får ögondroppar som förstör pupillen. Det gör att ögat inte kan anpassa synen på olika avstånd. Det kallas att ögat inte kan ackommodera. Ögondropparna kan svida lite men det går snabbt över.
2. Läkaren lyser med olika lampor genom särskilda glas för att mäta om det finns brytningsfel.
3. Läkaren undersöker ögats inre delar, till exempel lins, glaskropp, synnerv och näthinna.
4. Ibland mäts ögats brytning genom att barnet får titta på en bild i en apparat. En del apparater har hakstöd.

Ögondropparna gör att barnets ögon blir känsliga för ljus efter undersökningen. Det beror på att pupillerna inte kan dra ihop sig som vanligt. Det brukar vara skönt för barnet att skydda ögonen från ljus under resten av dagen. Barnet kan till exempel använda solglasögon, solhatt eller keps. Barn som läser kan märka att de ser suddigt en till tre timmar efter ögondropparna.

En dold skelning kan upptäckas när läkaren eller ortoptisten täcker för ett öga i taget. På så sätt bryts samsynen, det vill säga ögonens förmåga att samarbeta så att det blir en tredimensionell bild i hjärnan.

[BVC gör synundersökningar](#) för att hitta barn med synnedsättning. Alla barn får sin syn och sina ögon undersökta vid de här tillfällena:

- När barnet skrivs ut från BB.
- När barnet är cirka fyra veckor.
- När barnet är cirka sex månader, vid sexmånaderskontrollen.

- När barnet är fyra och fem år.

Vid hälsoundersökningarna vid fyra eller fem års ålder får barnet titta på en syntavla där det oftast finns fyra olika bokstäver. Ibland finns figurer. Sjuksköterskan pekar på en bokstav på tavlan och barnet får peka på samma bokstav på en liten platta. Det kan vara bra att förbereda barnet på att hen får en lapp för ögat vid undersökningen.

Skelningen behandlas på olika sätt beroende på vad som orsakar den.

Ibland kan det räcka med att barnet använder glasögon för att skelningen ska försvinna. Det gäller när skelningen beror på brytningsfel, till exempel [översynthet, närsynthet eller astigmatism](#).

Barn och tonåringar som behöver glasögon får ett bidrag för den synnedsättning de har, ett så kallat glasögonbidrag. Bidraget gäller från nyfödd ålder till och med det år barnet fyller 19 år.

Fram till den dag barnet fyller åtta år är det varje region som beslutar om hur stort bidraget är.

Efter att barnet har fyllt åtta år är bidraget på minst 800 kronor. Det gäller även för linser. Bidraget är lika stort som kostnaden om glasögonen eller linserna kostar mindre än 800 kronor.

Synen kan utvecklas långsammare om barnet skelar med samma öga hela tiden. Synen på det skelande ögat kan bli bättre genom att barnet använder en lapp över det andra ögat. Hjärnan tränar då upp synen på det skelande ögat.

Det är vanligt att täcka för det ena av barnets ögon med ett speciellt plåster. Då är det ögat som inte skelar som täcks över. Sådana plåster finns att köpa på apotek.

Ibland kan barnet efter ett tag ha en sorts matt tejp eller speciella filter som klistras fast på glasögonens ena glas.

En ögonläkare eller en ortoptist avgör hur länge ögat ska täckas för. Övertäckningen hjälper inte mot själva skelningen men synen på det skelande ögat utvecklas och blir bättre.

Övertäckningen tas bort när synen är lika på båda ögonen. Det kan också tas bort när synskärpan på det skelande ögat inte kan utvecklas mer. Det brukar kallas att ögat har nått synpotentialen för det ögat.

Ofta behövs en operation om barnet skelar mycket. Vid en operationen riktas ögonen åt samma håll.

Under operationen förstärker eller försvagar läkaren ögonmusklerna på ena ögat eller på båda ögonen. På så sätt kan båda ögonen riktas åt samma håll.

Resultatet blir bäst om synen på båda ögonen är så bra som möjligt. Därför kan barnet ha en lapp för ögat före operationen. Det kan göra att synen ibland förbättras.

Det är viktigt att barn som har glasögon använder dem regelbundet före operationen.

Hos barn som har glasögon opereras bara den del av skelningen som syns när glasögonen är på. Det betyder att skelningen kan vara kvar även efter operationen. Men den märks då bara när barnet tar av sig glasögonen. Glasögonen är en del av behandlingen för skelning och behövs för synen.

Det går ibland att träna samarbetet mellan ögonen om barnet har en dold skelning. Ortoptisten kan ge råd om detta.

Träningen kan till exempel vara att barnet får titta på sitt finger ända in till näsan.

Dold skelning kan förbättras med glasögon om barnet har ett brytningsfel.

Ibland kan ögat behöva opereras. Det gäller om den dolda skelningen blir mer tydlig. Då kan det finnas en risk att skelningen blir konstant så att ögat skelar hela tiden.

Ibland kan skelningen bero på en sjukdom. Det kan till exempel vara en infektion eller en tumör. Då får barnet behandling för sjukdomen först.

När du ser på ett föremål skapas en bild på varje ögas näthinna. Bilderna leds genom synnerverna som elektriska signaler. I hjärnans syncentrum omvandlas signalerna till en medveten bild.

[Synen](#) utvecklas från det att barnet föds tills hen är cirka tio år. Synen förbättras genom att ögat hela tiden får stimulans. Syncentrum i hjärnan lär sig gradvis att tolka allt mindre detaljer om ögat skickar bilder av bra kvalitet. Synskärpan blir också allt bättre.

När du ser på ett föremål skapas en bild på varje ögas näthinna. Bilderna leds vidare genom ögonens synnerv som elektriska signaler. Synnerverna korsar varandra och flätas delvis ihop. Därefter innehåller varje nervbana information från båda ögonen.

Signalerna fortsätter till hjärnans syncentrum. Där tolkas de och omvandlas till en medveten bild.

Bilden hamnar på samma plats på näthinnan i båda ögonen om ögonen är riktade åt samma håll. Då kan bilderna kan smälta samman till en bild. Det är viktigt för djupseendet.

Vid skelning tittar ögonen lite bredvid varandra och hjärnan ser istället två bilder.

[Så fungerar ögonen och synen](#)

[Ögonundersökning](#)

[Besök på barnavårdscentralen, BVC](#)

Senast uppdaterad:

2018-07-06

Redaktör:

Klara Johansson, 1177.se, nationella redaktionen

Granskare:

Annika Rosensvärd, läkare, specialist, barnkliniken S:t Eriks ögonsjukhus, S:t Eriks barnögonvård- och skelningsmottagning, Stockholm

Illustratör:

Kari Toverud, certifierad medicinsk illustratör

På 1177.se får du råd om hälsa och information om sjukdomar och vilka mottagningar du kan kontakta. Logga in för att läsa din journal och göra dina vårdärenden. Ring telefonnummer 1177 för sjukvårdsrådgivning dygnet runt. 1177 ger dig råd när du vill må bättre.

I

I

I

[Behandling av personuppgifter](#)

[Hantering av kakor](#)

[Inställningar för kakor](#)

1177 – en tjänst från [Inera](#).